

AMBULANCEZORG IN NEDERLAND

Ontwikkelingen door de jaren heen

Ambulancezorg Nederland

AMBULANCEZORG IN HISTORISCH PERSPECTIEF

15e
eeuw

Veldhospitaal Spaans leger Het Spaanse leger introduceert in de 15e eeuw het veldhospitaal. Oorspronkelijk sloeg de term 'ambulance' op een dergelijk verplaatsbaar (met paard en wagen) veldhospitaal. De voertuigen voor het gewondentransport hadden een andere naam.

17e
eeuw

Pestschuit Amsterdam Ambulancevervoer bestaat al heel lang, met gebruik van primitieve middelen. Gasthuizen gebruiken draagmanden en houten brancards, en er worden schepen ingezet zoals de pestschuit in Amsterdam.

19e
eeuw

Radarbrancard, rijtuigen en rijwielbrancards In de 19e eeuw wordt voor het eerst een radarbrancard gebruikt, een brancard die met een veersysteem tussen twee grote wielen hing. Ook worden voor het eerst rijtuigen en rijwielbrancards voor ziekenvervoer ingezet.

20e
eeuw

Ambulance is voertuig In het begin van de 20e eeuw komt de motorisering op gang en worden auto's (automobielen) ingezet voor het vervoer van gewonden. Deze auto's krijgen al snel de naam 'ambulance', tijdens de Eerste Wereldoorlog raakt dit begrip wereldwijd verspreid.

1907

Ziekenautomobielen In 1907 komen in Nederland de eerste twee ziekenautomobielen op de weg en er volgen snel meer. De auto's zijn eigendom van garages en taxibedrijven, die meestal een telefoon hebben. De huisarts verleent in die tijd ook zorg op straat en zet de ziekenauto in.

jaren
'20

Gemeentelijke Geneeskundige en/of Gezondheidsdiensten (GGD) Vanaf de jaren '20 worden de GGD's actief in het ziekenvervoer. Zij bemannen de ziekenauto met een verpleger en sturen soms gemeentelijke artsen om eerste hulp te verlenen op straat. De ambulance heeft een eenvoudige uitrusting: EHBO-trommel, brancard, spalken en soms een zuurstofapparaat.

na
WOII

Steeds meer nieuwe ambulancediensten Na de Tweede Wereldoorlog doen zich steeds meer verkeersongevallen voor. Vooral op plekken waar slachtoffers lang op hulp moeten wachten, komen nieuwe ambulancediensten. Iedere gemeente heeft een eigen spoednummer. Het contact tussen meldkamer en ambulance verloopt niet eenvoudig.

WETGEVINGSGESCHIEDENIS VAN 1962 TOT 2020

AMBULANCEZORG
NEDERLAND

1962

Treinramp Harmelen

Bij de treinramp in Harmelen blijkt dat het ambulancevervoer niet goed georganiseerd is. De alarmering verloopt rommelig en de brancards passen niet in alle ambulances.

1971

Wet ambulancevervoer

In 1971 wordt de Wet Ambulancevervoer vastgesteld. Dit heeft tot gevolg:

- de oprichting van 40 CPA's (Centrale Post Ambulancevervoer) die de zorg moeten coördineren
- de CPA is verbonden aan de GGD of de meldkamer brandweer
- provincies worden verantwoordelijk voor het aantal ambulances en de plaats waar ze moeten staan (spreiding en beschikbaarheid), zodat er binnen 15 minuten hulp kan zijn
- er worden eisen gesteld aan personeel en materieel, er komen gespecialiseerde verpleegkundigen op de auto

1971

Inwerkingtreding Wet ambulancevervoer

Vanaf 1971 treedt de Wet ambulancevervoer gefaseerd in werking:

- 23 april 1971: Besluit door Juliana ondertekend
- 16 juni 1971: Publicatie in het Staatsblad (369)
- 1973 'inwerkingtreding'
- 6 juli 1976: Eisenbesluit (gewijzigd in 1994)
- 1978: Inventarisbesluit (gewijzigd in 1994)
- 1 juli 1979: CPA verplicht

1997

'Met zorg verbonden'

De minister van VWS en de minister van BZK (Borst en Dijkstal) presenteren de nota 'Met zorg verbonden'. Deze nota heeft betrekking op de spoedeisende medische hulpverlening bij ongevallen en rampen en in het bijzonder de ambulancezorg en de traumazorg. 'Met zorg verbonden' introduceert onder andere de organisatie RAV (Regionale Ambulancevoorziening) als gewenste toekomstige organisatiestructuur.

2004

Wet Ambulancezorg naar Tweede Kamer

De minister van VWS, Hans Hoogervorst, stuurt het wetsvoorstel Wet Ambulancezorg naar de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel is een van de uitwerkingen van de nota 'Met zorg verbonden' uit 1997.

2006

Tweede Kamer neemt WAZ aan

In maart 2006 behandelt de Tweede Kamer het wetsvoorstel Wet Ambulancezorg en neemt de Wet Ambulancezorg aan.

2008

Eerste Kamer neemt WAZ aan

Eind 2008 wordt het wetsvoorstel Wet Ambulancezorg door de Eerste Kamer behandeld. Op 2 december 2008 neemt de Eerste Kamer de WAZ aan. Verantwoordelijk minister van VWS in 2008 is Ab Klink.

2011

Eén cao voor de ambulancesector

Op 1 januari 2011 treedt de cao ambulancezorg in werking. Op verzoek van minister Klink, tot het najaar van 2010 minister van VWS, heeft de ambulancesector gewerkt aan één gezamenlijke cao. Tot die tijd waren er vier verschillende cao's van kracht in de sector. Deze ene sectorcao is een belangrijke stap in de kwaliteitsverbetering van het personeelsbeleid en de professionalisering van de ambulancesector.

2011

Van WAZ naar Twaz

Begin 2011 spreekt minister Schippers van VWS het voornemen uit de Wet Ambulancezorg niet in werking te laten treden. Het feit dat aanbieders van ambulancezorg in het kader van de WAZ een vergunning voor onbepaalde tijd zouden krijgen, was onwenselijk. Daarnaast werd de procedure voor vergunning verlening niet 'EU-proof' bevonden, wat tot onwenselijke financiële risico's leidt.

Op 8 augustus 2011 diende de minister van VWS een nieuw wetsvoorstel, de Tijdelijke wet ambulancezorg, in bij de Tweede Kamer. Dit is een wet met een looptijd van vijf jaar met als belangrijkste wijziging dat aanbieders van ambulancezorg niet een vergunning krijgen, maar een aanwijzing van de minister van VWS voor een periode van vijf jaar. Deze vijf jaar worden besteed aan het voorbereiden van een structurele oplossing die recht doet aan de uitgangspunten die met het parlement zijn besproken én die past binnen de Europese wet- en regelgeving.

2011

RAV-vorming afgerond

Al in de nota 'Met zorg verbonden' uit 1997 werd de Regionale Ambulancevoorziening genoemd als gewenste toekomstige organisatievorm voor de ambulancezorg. In de RAV zijn meldkamer en rijdende dienst ondergebracht, zodat de RAV één integrale organisatie voor ambulancezorg vormt.

Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving zijn de ambulanceorganisaties aan het begin van de 21e eeuw gestart met de RAV-vorming. De formele einddatum van dit proces was 1 december 2011.

In het wetsvoorstel Tijdelijke wet ambulancezorg was immers vastgelegd dat op 1 december 2011 in iedere RAV-regio één rechtspersoon diende te zijn die in aanmerking zou kunnen komen voor een aanwijzing op grond van de Twaz.

Op 1 december 2011 waren er 25 rechtspersonen in 25 RAV-regio's, waarmee de RAV-vorming op die datum formeel was afgerond.

2012

Tweede en Eerste Kamer nemen Tijdelijke wet ambulancezorg (Twaz) aan

De Tijdelijke wet ambulancezorg is in maart 2012 plenair behandeld door de Tweede Kamer en op 27 maart 2012 door de Tweede Kamer aangenomen. Op 24 april 2012 heeft de Eerste Kamer de Twaz aangenomen.

Een en ander betekent dat de geldende Wet ambulancevervoer en de nooit in werking getreden Wet ambulancezorg komen te vervallen op het moment dat de Tijdelijke wet ambulancezorg in werking treedt.

2013

Inwerkingtreding Tijdelijke wet ambulancezorg

Op 1 januari 2013 treedt de Tijdelijke wet ambulancezorg in werking. De beoogde looptijd van de Twaz is tot 1 januari 2018. Vanaf 1 januari 2018 dient er nieuwe structurele wetgeving voor de ambulancesector te zijn.

Met de inwerkingtreding van de Twaz:

- zijn RAV's als enige rechtspersoon verantwoordelijk voor de ambulancezorg in hun verzorgingsgebied, de RAV-regio
- is de RAV verantwoordelijk voor de instandhouding van een meldkamer en het verlenen van ambulancezorg
- is de RAV een zorginstelling conform de WTZi (Wet Toelating Zorginstellingen) en daarmee aanspreekbaar op:
  - beschikbaarheid en bereikbaarheid
  - professionele, kwalitatief hoogwaardige en veilige zorg en
  - patiëntenparticipatie en goed bestuur

2017

Verlenging Twaz

In februari 2016 deelt de minister van VWS aan de Tweede Kamer mee voornemens de zijn de Tijdelijke wet ambulancezorg Twaz) met een periode van twee jaar te verlengen. Er zijn nog te veel onzekerheden over de inrichting van de keten van acute zorg en de rol die zorgverzekeraars daarbij kunnen vervullen en over de ontwikkeling van de multidisciplinaire samenwerking en taakuitvoering op de meldkamers. Naar verwachting bestaat op deze thema's vanaf 2017 voldoende duidelijkheid om de ambulancezorg vanaf 2020 definitief in te kunnen richten.

In mei 2017 wordt het wetsvoorstel tot verlenging en wijziging van de Twaz door de Tweede kamer behandeld en aangenomen. De Twaz wordt met maximaal drie jaar verlengd.

2020

Inwerkingtreding nieuwe wet ambulancezorg

De beoogde inwerkingtreding van nieuwe wet ambulancezorg vindt plaats op 1 januari 2021.

DE BRANCHE AMBULANCEZORG KRIJGT VORM

AMBULANCEZORG
NEDERLAND

1992

Oprichting NAP

In 1992 richtten de gezamenlijke organisaties in de ambulancehulpverlening het Nederlands Ambulance Platform (NAP) op. Zowel overheids- als particuliere ambulanceorganisaties participeren in het platform, dat ten doel heeft om met een gezamenlijke beleidsvisie op ambulancehulpverlening naar buiten te treden.

In het platform werken samen: de Vereniging van Directeuren Basisgezondheidsdiensten (VDB), de Vereniging Ambulancevervoer Nederland van het Koninklijk Nederlands Vervoer (KNV) en de Nederlandse Ambulancevereniging (NAV). De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNO) neemt als waarnemer deel aan het NAP.

1998

Oprichting LFAZ

Op 1 januari 1998 vindt de oprichting van de Landelijke Federatie Ambulance Zorg plaats. De LFAZ is opgericht door KNV Ambulancehulpverlening en de Landelijke Vereniging voor GGD-en. Vanaf 1 januari behartigt de LFAZ de belangen van de werkgevers van particuliere en overheidsambulancediensten en Centrale Posten Ambulancevervoer, waar de aanvragen voor ambulancezorg binnenkomen.

2000

Oprichting BVA

In 2000 is de BeroepsVereniging Ambulancezorg statutair opgericht. De BVA is ontstaan uit een fusie van de VCHV (Vereniging van Chef/Hoofdverpleegkundigen, 1959) en de NAV (Nederlandse Ambulancevereniging, 1982). Binnen de BVA zijn alle beroepsgroepen in de ambulancesector samengebracht.

2001

Oprichting vereniging Ambulancezorg Nederland

In 2001 is de Vereniging Ambulancezorg Nederland opgericht

2007

V&VN Ambulancezorg

V&VN Ambulancezorg bestaat sinds 1 januari 2007. Op 20 december 2006 zijn de BVA en Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (V&VN) gefuseerd.

2008

Oprichting NVMMA

In 2008 wordt de Nederlandse Vereniging van Medisch Managers Ambulancezorg opgericht. De NVMMA heeft tot doel de prehospital geneeskunde te bevorderen.

PROFESSIONALISERING AMBULANCESECTOR

AMBULANCEZORG
NEDERLAND

jaren
'60

Mobilifoons

Ambulances worden halverwege de jaren '60 uitgerust met een mobilifoon.

jaren
'80

Ambulanceopleiding

Eind jaren '80 ontstaat een landelijke opleiding voor ambulanceverpleegkundigen en -chauffeurs.

1992

Protocol

In 1992 gaan ambulanceverpleegkundigen en -chauffeurs werken volgens een landelijk protocol, waarmee eenduidigheid in de zorg ontstaat. Patiënten met dezelfde klacht worden in heel Nederland op dezelfde manier geholpen.

jaren
'90

Professionalisering
ambulancesector

Naast de invoering van het protocol, vindt in de jaren '90 een forse uitbreiding van de apparatuur in de ambulance plaats, met onder meer hart- en beademingsapparatuur.

Er worden landelijke afspraken gemaakt over de kleding van het ambulancepersoneel met het oog op de herkenbaarheid.

De sector streeft naar grotere organisaties, bestaande uit één of meer ambulancediensten en een meldkamer ambulancezorg (voorheen CPA). In 1976 waren er 236 organisaties en in 1995 nog maar 129.

2007

Beschrijving proces
ambulancezorg

Twee basisdocumenten voor de ambulancezorg zijn de Nota Verantwoorde Ambulancezorg en het Uniform Begrippenkader Ambulancezorg. Deze beide documenten worden in 2007 herzien en door het Algemeen Bestuur van AZN vastgesteld. In de documenten wordt, voor de eerste keer, een eenduidige beschrijving van het proces ambulancezorg opgenomen.

2016

WKKGZ treedt in werking

De Wet kwaliteit, klachten en geschillen in de zorg regelt twee belangrijke zaken: kwaliteit en klachtrecht. De WKKGZ vervangt voor een deel bestaande wetgeving, maar bevat ook nieuwe bepalingen en verplichtingen.

De WKKGZ treedt in werking op 1 januari 2016 en kent voor het onderdeel kwaliteit een overgangstermijn van zes maanden en voor het onderdeel klachten en geschillen een overgangstermijn van één jaar.

MELDKAMERONTWIKKELINGEN

1971

Wet ambulancevervoer

In 1971 wordt de Wet Ambulancevervoer vastgesteld. Dit heeft tot gevolg:

- oprichting 40 CPA's (Centrale Post Ambulancevervoer) die de zorg moeten coördineren
- de CPA is verbonden aan de GGD of de meldkamer brandweer

1986

06-11 van start

Er is behoefte aan een landelijke regeling voor alarmering en in 1986 gaat 06-11 van start.

1997

112

Sinds 1997 bestaat het Europese alarmnummer 112.

2010

BZK: één meldkamerorganisatie in Nederland

Minister Ter Horst van BZK kondigt in een brief aan het Veiligheidsberaad aan dat zij het bestaande meldkamerlandschap wil veranderen en toe wil naar de vorming één landelijke meldkamerorganisatie aan met maximaal drie locaties. De situatie van toen met meer dan twintig meldkamers met eigen faciliteiten en zonder voldoende uitwisselbaarheid en standaardisatie werd niet langer meer houdbaar geacht.

2010

De Wet Veiligheidsregio's treedt in werking

Op 1 oktober 2010 treedt de Wet Veiligheidsregio's in werking. De RAV-regio's, in de Wet Ambulancezorg, zijn afgestemd op de Veiligheidsregio's. In artikel 35 van de WVR staat dat de Veiligheidsregio verantwoordelijk is voor het instellen van de regionale meldkamer. De directeur RAV is verantwoordelijk voor de instandhouding van de Meldkamer Ambulancezorg (MKA).

2013

Locatiekeuze toekomstige meldkamers

Voor de ondertekening van het transitieakkoord Meldkamer van de Toekomst op 16 oktober 2013 maakte Ivo Opstelten, minister van VenJ, bekend waar de toekomstige tien meldkamers gevestigd zouden worden.

2013

Transitieakkoord Meldkamer van de toekomst

In 2010 werd de vorming van een landelijke meldkamerorganisatie aangekondigd. Op 16 oktober 2014 hebben de betrokken partijen het transitie-akkoord Meldkamer van de toekomst ondertekend: de ministers van VenJ, VWS, Defensie (namens de KMar), het Veiligheidsberaad en alle voorzitters van de Veiligheidsregio's, Ambulancezorg Nederland en alle voorzitters van de besturen van de RAV's en de Nationale Politie.

2014

K-LMO gaat van start

Op 1 januari gaat de kwartiermakersorganisatie Landelijke Meldkamerorganisatie (KLMO) van start. De KLMO bereidt de komst van de nieuwe landelijke meldkamerorganisatie voor.

2016

Regiegroep LMO besluit tot heroriëntatie

De Landelijke Meldkamerorganisatie kent een zogenaamd multi-governance bestuur, waarin alle partijen vertegenwoordigd zijn die het transitie-akkoord hebben ondertekend. Het 'hoogste' bestuurlijke orgaan is de bestuurlijke regiegroep LMO. De regiegroep maakt zich zorgen over de voortgang van de vorming van de LMO en besluit in januari 2016 tot een heroriëntatie van het traject.

2016

Vaststelling heroriëntatie LMO

De heroriëntatie van de LMO is vastgelegd in de zogenaamde beslisnotitie heroriëntatie LMO. De bestuurlijke regiegroep LMO heeft in het najaar van 2016 de beslisnotitie heroriëntatie LMO in behandeling genomen.

---

v.a.
2020

LMO wordt operationeel

Vanaf 2020:

- zijn de tien lokale meldkamers samengevoegd
  - is de politie gereed om de regionale meldkamers in beheer te kunnen nemen
-